

REPLACE – Препораки за енергетската транзиција со фокус на сектор греење во Северна Македонија

Од ноември 2019 до април 2023 година, проектот [REPLACE](#) на Европската Унија ги поддржа домаќинствата да ги заменат своите стари, неефикасни системи за греење со модерни, чисти и климатски прифатливи системи за греење кои обезбедуваат поголема удобност на крајните корисници. Во контекст на енергетската и климатската криза, овозможувањето на енергетски системи засновани на локални, обновливи извори на енергија, наместо на фосилни горива увезени од недемократски држави, е многу релевантно за слободните општества.

Овој документ содржи препораки за дејствување на политичко ниво за пазарот за греење во Северна Македонија, кои SDEWES-Скопје ги сметаат за корисни за транзицијата за греење врз основа на резултатите од проектот.

Контакт: SDEWES-Скопје, sdwes.skopje@sdwes.org

Предизвици & Решенија за Северна Македонија

- Изминатата година економската криза доведе до **високи цени на енергијата** особено за домаќинствата кои не се приклучени на парно греење, што резултираше со:
 - Масовно враќање на **системите за греење со фосилни горива**;
 - Недостаток на понуди на различните горива и повеќе од двојно **зголемување на цената на дрвото и пелетите**;
 - Се постигнаа и **рекордно највисоки цени на гасот и струјата**;
- Поради се поголемата актуелно и побарувачка, има и **листи на чекање за набавка и монтажа** на фотоволтаични системи за греење
 - Потребна од производствени капацитети и квалификуван кадар во секторот на обновливи извори на греење и ладење (**зелени работни места**).
- Од голема важно е **воведување на поголема контрола** на производителите на дрво и пелети и трговците на мало.
- Потребна е **поголема интеграција на топлинските пумпи и фотоволтаиците** во куќите и зградите:
 - Воведување **нови модели на субвенционирање**
 - Поставување на **инвертери** препорачани за згради
 - Создавање поволна средина за воведување на **енергетските заедници** како клучна алатка за споделување енергија.

- Најновите национални **стратешки документи за енергија и клима ги истакнуваат следните препораки** кои треба да бидат главен краткорочен фокус:
 - Обврзувачка **шема за енергетска ефикасност**;
 - **Реновирање на постоечки станбени згради** и изградба на енергетски ефикасни и пасивни згради;
 - Зголемена употреба на **системите за централно греење**;
 - Градење на капацитети и пилот проекти за **паметни енергетски заедници**;
 - Воведување **данок на CO₂**;
 - Зголемување на нивото на **едукација и информираност за обновливите извори на греење и ладење**;
 - **Кампањи за подигање на јавната свест** и мрежа на информативни центри за енергетска ефикасност;
 - Развој на програми за **општествено одговорна и праведна транзиција**;
 - Донесување на **годишна програма за ранливи потрошувачи**.

Понатамошни препораки и потреби за истражување за Северна Македонија

- Како што беше промовирано и за време на проектот REPLACE, пилот-регионот во Северна Македонија (општините Карпош, Ѓорче Петров и Аеродром) го поддржува следниот концепт: систем за централно греење за густо населени места, додека за населените места со помал топлински конзум се препорачува поставување на топлински пумпи (воздух-воздух или воздух-вода) кои се идентификувани како најисплатливо решение за греење. Овој концепт би можел да се реплицира на национално ниво и да се подобри со дополнителен фокус на паметните енергетски заедници и секторското спојување.
- Усогласувањето со регулаторната рамка на ЕУ и зголемувањето на пристапот и изборот во донаторските фондови треба да бидат еден од приоритетите на национално ниво, како дел од претпристапниот процес кон Европската Унија. Исто така, од големо значење е да се насочат технологиите за енергетска транзиција во националните приоритети за истражување и иновации, како и да се зајакне соработката помеѓу истражувачките центри, креаторите на политики, индустријата, комуналните претпријатија, општините и здруженијата.
- Просторното мапирање и идентификација на побарувачката за топлина е од голема важност со цел полесно да се визуелизираат потенцијалите и капацитетите на обновливите извори на енергија и да се олеснат нивните инсталации во наредниот период.

Проектот REPLACE е финансиран од програмата за истражување и иновации на Европската унија Хоризонт 2020 според договорот за грант бр. 847087.

Напомена: Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на авторите и не ги одразува ставовите на Европската комисија.

Ниту Европската комисија ниту кое било лице кое дејствува во име на Комисијата не е одговорно за употребата од информациите содржани во документот.